

Vzdelávacia oblasť - ISCED 2

Človek a hodnoty

Rámcový učebný plán vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť	Predmet/ročník	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu
Človek a hodnoty	Náboženská výchova	1	1	1	1	1	5
	Etická výchova	1	1	1	1	1	5

Učebné osnovy z náboženskej výchovy

spracované v súlade so ŠVP náboženská výchova ISCED 2 – príloha v rámci špecifického cieľa 1

Spracované v rámci projektu:

Prioritná os:	1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy
Opatrenie:	1.1 Premena tradičnej školy na modernú
Prijímateľ:	Základná škola s materskou školou, Kudlov 781, 023 14 Skalité
Názov projektu:	Kľúč k vzdelaniu
Kód výzvy:	OPV-2008/1.1/03-SORO
Kód ITMS projektu:	26110130189

I. Charakteristika predmetu

Keďže človek je z psychologického a sociologického hľadiska prirodzene bytosť náboženská, má potrebu smerovať k tomu, čo ho presahuje. Vyučovací predmet náboženstvo/náboženská výchova má preto opodstatnenú úlohu v celistvom ponímaní výchovy na škole. Predmet umožňuje žiakom formulovať otázky týkajúce sa základných životných hodnôt, postojov a konania, konfrontovať ich s vedeckými a náboženskými (kresťanskými) formulovanými pohľadmi na svet, hľadať svoju vlastnú životnú hodnotovú orientáciu.

Vyučovací predmet náboženstvo/náboženská výchova formuje v človeku náboženské myslenie, svedomie, náboženské vyznanie a osobnú vieru ako osobný prejav náboženského myslenia a integrálnej súčasti identity človeka. Ponúka prístup k biblickému posolstvu, k učeniu Cirkvi a k jej tradícii, otvára pre neho možnosť života s Cirkvou.

Návrh nových učebných osnov kladie dôraz na žiaka a rozvinutie jeho kompetencií, ktoré sú potrebné pre jeho osobný život a život v spoločnosti. Vo výchovno-vzdelávacom procese vznikla potreba nového systému vzdelávania, čo si vyžaduje aj zmenu štruktúry učebných osnov.

Ako najvhodnejšia sa javí špirálová štruktúra učebných osnov, ktorá je kombináciou cyklickej štruktúry s lineárnou. Špirálové usporiadanie obsahu učiva umožňuje postupné prehĺbovanie učiva v nasledujúcich ročníkoch vždy na náročnejšej úrovni.

V lineárnej štruktúre je potrebné rozdelenie obsahov učiva do podstatných línií, ktoré v nasledujúcich ročníkoch prehĺbujú kognitívne, afektívne a psychomotorické ciele, potrebné na osvojenie kľúčových kompetencií žiakov. Predkladaný projekt rozdeľuje obsah učiva do troch lineárnych oblastí, ktoré sú zamerané na:

1. trojičný rozmer (v každom ročníku primerane spoznávať všetky tri božské osoby prostredníctvom Božieho zjavenia – Svätého písma, tradície a učenia Cirkvi)

2. kristologický rozmer (v každom ročníku primerane veku sprístupňovať tajomstvo vykupiteľského diela Ježiša Krista)

3. rozmer spoločenstva (primerane veku postupne spoznávať biblické dejiny, dejiny cirkvi, význam slávenia spoločenstva, poslanie človeka s dôrazom na osobné dejiny spásy).

Uvedené lineárne oblasti sa budú prehlbovať v špirále, ktorú tvorí trinásť úrovní .

Lineárne oblasti sa opakujú v celej špirále, výsledkom čoho je postupné rozširovanie učiva a jeho prehlbovanie primerane veku žiakov. Obsah učiva predstavuje dejiny spásy, je zameraný na osobné dejiny spásy vychovávaného. Dejiny spásy rozvíjame v špirále cez postojovú orientáciu, ktorú zviditeľňuje ročníková téma. Predkladaný výber a usporiadanie ročníkových tém predstavuje cielenú výchovu k čnostiam. Poznávaním lásky, ktorá nás presahuje, môže vychovávaný rásť v plnej zrelosti osobnosti (obraz č. 2 – schody sú ilustračným zobrazením osobnostného rastu žiaka).

5. ročník - Poznávanie cez dialóg

6. ročník - Poznávanie pravdy

7. ročník - Sloboda človeka

8. ročník - Dôstojnosť človeka

9. ročník - Zodpovednosť človeka

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Predmet náboženská výchova umožňuje žiakom:

- formulovať otázky týkajúce sa základných životných hodnôt, postojov a konania
- konfrontovať ich s vedecky a nábožensky (kresťansky) formulovanými pohľadmi na svet
- hľadať svoju vlastnú životnú hodnotovú orientáciu

- formovať svedomie
- prehlbovať medziľudské vzťahy cez skvalitnenie komunikácie
- spoznávať spôsoby komunikácie človeka s Bohom
- oceniť komunikáciu s Bohom prostredníctvom sviatosti, liturgického slávenia čítania Božieho slova
- rozvíjať kritické myslenie hodnotením pozitívnych aj negatívnych javov v spoločnosti a v cirkvi

Napĺňanie cieľov jednotlivých vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov sa realizuje v školskom prostredí prostredníctvom kľúčových a predmetových kompetencií žiakov, ktoré zároveň rozvíja. Vyučovací predmet náboženská výchova sa podieľa na rozvoji kľúčových kompetencií najmä rozvíjaním týchto predmetových kompetencií:

komunikačné kompetencie - žiak prispieva k diskusii v pracovnej skupine a v triede, kladie otázky a zisťuje odpovede, učí sa konfrontovať s názormi druhých, počúvať a byť otvorený pre odlišnosti, žiak si osvojuje vhodnú argumentáciu, učí sa vypočuť spoludiskutujúceho, formuluje otázky, porovnáva, oponuje, formuluje a vyjadruje svoje myšlienky a názory, žiak sa učí reagovať primerane situácii, je schopný uvedomiť si vlastné reakcie v konflikte, vie vyjadriť svoj názor asertívnym nezastrašujúcim spôsobom, sformulovať „ja - správu“ a vyjadriť svoje pocity, žiak sa učí dešifrovať a vhodne používať symboly, rozumie symbolickému vyjadrovaniu v rituáloch a slávnostiach profánneho a náboženského života

kompetencie k učeniu sa – žiak sa učí vyhľadávať a triediť informácie, vyhodnocuje výsledky svojho učenia a diskutuje o nich

kompetencie k riešeniu problémov – žiak sa zaujíma o rôzne problémy a nové veci, prijíma nové nápady, prípadne sám prichádza s novými nápadiami a postupmi, plánuje a podieľa sa na riešení úloh s druhými, žiak vníma, rozpozná a pochopí problém závislostí, premyslí a naplánuje riešenie problému na modelovej situácii primerane svojej detskej skúsenosti obhajuje svoj názor

občianske – žiak sa adaptuje na meniace životné a pracovné podmienky, podľa svojich schopností a možností sa podieľa na ich aktívnom a tvorivom ovplyvňovaní, chápe potrebu efektívne spolupracovať s druhými pri vytváraní pravidiel, zapája sa do občianskeho života vo svojom okolí

hájí svoje práva aj práva iných, vníma dôležité postavenie rodiny ako základnej bunky spoločnosti

---

kultúrne – žiak si osvojuje si postoj vzájomnej tolerancie, učí sa akceptovať druhých ľudí takých, akí sú

angažuje sa a rešpektuje vo svojom živote humánne princípy v duchu solidarity a lásky, všíma si kultúrne prejavy iných národov, národností, etník, iné kultúry a ich umenie považuje za rovnocenné a inšpirujúce, žiak vníma obrazy a symboly, architektúru, ľudovú tvorivosť (kroje, výšivky, ornamenty)

rešpektuje kultúrne tradície ako základ súčasného umenia, osvojuje si prácu s literárnymi žánrami a druhmi, vníma pôvod umeleckých diel vyrastajúcich z kresťanskej tradície (obraz, literatúra, hudba, móda) žiak si osvojuje kritický prístup k médiám

sociálne a interpersonálne – žiak sa učí tolerancii, ústretovosti ale aj kritickosti, k iným, učí sa chápať ich potreby a postoje, objavuje a uznáva dôstojnosť človeka bez ohľadu na jeho schopnosť podať výkon, uvedomuje si svoje silné a slabé stránky, žiak sa vníma ako časť celku, chápe potrebu efektívne spolupracovať s druhými pri riešení danej úlohy, oceňuje skúsenosti druhých ľudí, buduje návyk vonkajších prejavov úcty k opačnému pohlaviu, žiak zaujíma pozitívne a empatické postoje k chorým, osobám so zdravotným postihnutím, starým ľuďom

existenciálne – žiak objavuje opakovanosť archetypálnych skúseností opakujúcich sa v dejinách ľudstva, oceňuje skúsenosti druhých ľudí – vzorov z dejín cirkvi, učí sa odhadnúť dôsledky rozhodnutí a činov človeka, objavuje existenciu nemennej pravdy, aplikuje vo svojom živote jednotlivé prvky spirituality

3. Výchovné a vzdelávacie stratégie

Vo vyučovanom predmete náboženská výchova využívame výchovné a vzdelávacie stratégie, ktoré žiakom umožňujú:

Kompetencie k učeniu sa

- rozumieť symbolickému spôsobu vyjadrovania biblického jazyka a jazyka cirkvi, integrovať náboženský spôsob vnímania a chápania sveta do svojho celkového vzťahu k svetu, súbežne s pohľadom prírodných a humanitných vied, prejavovať ochotu venovať sa ďalšiemu štúdiu a dialógu medzi týmito obormi aj v ďalšom živote

Komunikačné kompetencie

- porozumieť rôznym textom; poetickým, obrazným a náboženským, porovnať ich s inými druhmi textov, rozlíšiť rôzne literárne druhy v Biblii, oceniť ich krásu a reflektovať rôznosť významov ich posolstva
- vnímaním a porozumením symboliky rituálov ako súčasti vytvárania slávnosti rozvíjať schopnosť neverbálnej komunikácie

Kompetencie k riešeniu problémov

- rozvíjať kritické myslenie reflexiou problémových situácií, ich riešením v spoločnej diskusii a kladením filozofických otázok
- hľadať kritéria pre voľbu riešenia problémov, vedieť zdôvodniť svoje návrhy riešenia s dôrazom na etický prístup k ľuďom a k životnému prostrediu

Sociálne a interpersonálne kompetencie

- pri práci vo dvojiciach alebo v skupinách si uvedomiť, čo všetko so sebou prináša kooperatívny spôsob práce
- prostredníctvom cvičení a aktivít rozvíjať schopnosť stíšenia sa, vnútornej koncentrácie a meditácie, ktoré sú predpokladom hlbšej reflexie potrebnej pri vytváraní vlastného sebaobrazu
- rozvíjaním empatie a návštevou charitného domu, zaujať pozitívne a empatické postoje k chorým, osobám so zdravotným postihnutím, starým ľuďom

Občianske kompetencie

- porozumením postojov inak nábožensky alebo svetonázorovo zmýšľajúcich ľudí a chápaním kultúrneho a historického kontextu iných náboženstiev budovať postoj tolerance
- prostredníctvom diskusie o rôznych konfliktoch z histórie aj zo súčasnosti, hľadať nielen príčiny konfliktov ale aj vzory osobností, ktoré sa vďaka svojim kresťanským postojom zasadili o ich nápravu
- postoj zodpovednosti dať do súvisu s hodnotou slobody, hľadať ich vzájomný vzťah ako aj vzťah k Božej autorite

Kultúrne kompetencie

- prezentáciou obsahov svetových náboženstiev predstavených vo vzťahu ku kresťanstvu porozumieť vzájomnému vzťahu náboženstva a kultúry
- integrovať náboženský rozmer života do vlastného vzťahu ku kultúre v jej historickom a súčasnom prejave
- rozvíjať vzťah k sakrálnemu umeniu prostredníctvom exkurzie chrámu

Existenciálne kompetencie

- prostredníctvom práce so symbolmi a symbolickou rečou vnímať transcendentnú skutočnosť
- filozofickým rozmerom vedenia diskusie spoznávať súvislosti podmieňujúce hľadanie a nachádzanie životného zmyslu a byť otvorený pre jeho transcendentnú hĺbku

Stratégia vyučovania

Keďže človek je z psychologického a sociologického hľadiska prirodzene bytosť náboženská má potrebu smerovať k tomu, čo ho presahuje. Vyučovací predmet náboženská výchova má preto opodstatnenú úlohu v celistvom ponímaní výchovy v škole. Formuje v človeku náboženské myslenie, svedomie, vyznanie, a osobnú vieru ako prejav náboženského myslenia človeka. Ponúka prístup k biblickému posolstvu, k učeniu kresťanských cirkví, otvára pre neho možnosť života s cirkvou. Ovplyvňuje pozitívne orientáciu detí, aby sa z nich stali slušní ľudia. Tiež ich učí kriticky myslieť, nenechať sa manipulovať, rozumieť sebe, iným ľuďom a svetu.

Ciele:

Predmet náboženská výchova umožňuje žiakom:

Formulovať otázky týkajúce sa základných životných hodnôt

Konfrontovať ich z vedecky a nábožensky formulovanými pohľadmi na svet

Hľadať svoju vlastnú životnú orientáciu

Prehľbovať medziľudské vzťahy

Formovať svedomie

Spoznávať spôsob komunikácie človeka s Bohom

Oceniť komunikáciu pomocou sviatostí

Rozvíjať kritické myslenie hodnotením pozitívnych a negatívnych javov

5. ročník

Ročníková téma: POZNÁVANIE CEZ DIALÓG

V tomto veku dieťa stále viac nadväzuje a rozvíja vzťahy s okolitým svetom formou dialógu. Dialóg rozvíja nie len verbálne ale aj symbolicky. To mu umožňuje vstúpiť do sveta symbolov slávenia. Rozvíja rozmer oslavy Boha cez gestá a postoje, v ktorých sa zjednocuje so spoločenstvom, čo ho uschopňuje rozvíjať vzťahy nie len s ľuďmi ale aj s Bohom.

Ročníkový cieľ: Spoznávať spôsoby komunikácie Boha s ľuďmi. Nadchnúť sa pre komunikáciu s Bohom prostredníctvom sviatosti, liturgického slávenia čítania Božieho slova. Prostredníctvom komunikácie sa približovať k Bohu a k ľuďom.

Ročníkový symbol: dom

Prostredníctvom postupného prechádzania rovinami rozvíjame v jednotlivých témach ročníkový symbol, ktorým je dom.

5. ročník (1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

Rozvíjajúce ciele a spôsobilosti	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy a formy
Boh hovorí k človeku			
Naučiť sa pracovať so Svätým písmom a pochopiť misie Cyrila a Metoda.	Úvod do SP. Orientujem sa v SP. Evanjelia. Misia sv. Cyrila a Metoda-	Vymenovať historických kníh SZ. Pomenovať časti Nového zákona, hľadať podľa súradníc v SP. Správne používať skratky SP, čísla kapitol a veršov.	Výklad, rozprávanie, vyhľadávanie informácií, získavanie informácií, skupinová práca

	<p>nový jazyk.</p> <p>Otče náš v staroslovienčine. Šíritelia posolstva sv. Cyrila a Metoda.</p> <p>Legenda o sv. Andrejovi Svoradovi a Benediktovi.</p>	<p>Opísať udalosti zo života sv. Cyrila a Metoda a vysvetliť prínos Byzantskej misie pre Slovensko, vysvetliť prínos prekladu SP, reprodukovať 2 verše Jánovho evanjelia, s pomocou učiteľa poskladať modlitbu Otče náš v cirkevnoslovanskom jazyk</p>	
Dialóg Boha a človeka			
Pochopiť vývoj modlitby a rozličné formy.	Dávidove prosby - odpustenie, Šalamún a jeho prosba	Vedieť, kto bol Dávid a Šalamún, a v čom spočíva starozákonná modlitba.	Práca s textom, vyhľadávanie informácií, skupinová práca,

	o múdrostí. Mária zvestuje Boha. Ježiš učiteľ modlitby.	Charakterizovať časti modlitby Otče náš, Vytvoriť kartotéku biblických modlitieb, porovnať dva evanjeliové texty Otče náš, nájsť vo SP Otče náš, vedieť jeden citát zo sv. SP správne doplniť Magnifikát. Upevňovať vzťah pravidelnej modlitbe.	fixačné metódy, braintorming.
Moja modlitba			
Naučiť ako sa dobre modliť.	Pravidlá modlitby. Druhy modlitby. Príklady svätých	Porozprávať život svätcov. Vedieť sa modliť vlastnými slovami. Vysvetliť prečo je modlitba potrebná, prečo nie vždy je vypočutá. vymenovať pravidlá modlitby.	Fixačná metóda Práca v skupinách Problémová metóda
Náš dialóg s Bohom			
Pochopenie významu symbolov pri liturgií.	Čo je symbol. Liturgické úkony, postoje, gestá a farby. Svätý dar slávenia. Chrám miesto oslavy. Komunikácia prostredníctvom symbolu. Opakovanie.	Vedieť, čo sú symboly, a vedieť ktorý má aký význam. Poznať rozdelenie liturgického roka. Pochopiť a naučiť sa jednotlivé gestá pri svätej omši. Pochopiť a naučiť sa sláviť Nedeľu	Práca v skupinách Fixačná metóda

		a sviatky. Symbolicky nakresliť schému liturgického roka, pomenovať základné časti chrámu, pomenovať aspoň 5 liturgických premetov.	
Obeta Božieho ľudu			
Obetovanie je láska.	Obeta, obetavosť jej zmysel v živote človeka. Obeta Ježiša. Obetný baránok. Moja obeta. Obetný dar,	Prostredníctvom príkladu opísať zmysel obety, konkrétnym skutkom vyjadriť vďačnosť za obetu, vysvetliť spôsob sprítomnenia Ježišovej obety pri sv. omši, prirovnanie Ježiša k nebeskému pelikánovi, nájsť analógiu medzi baránkom v SZ a Božím baránkom v NZ. Charakterizovať symbolický význam chleba a vína pri sv. omši, aktívne sa podieľať na priebehu liturgického slávenia.	Práca v skupinách Zážitková metóda
Náš dialóg s Bohom			
Pochopenie významu symbolov pri liturgií.	Čo je symbol. Liturgické úkony, postoje, gestá	Vedieť, čo sú symboly, a vedieť ktorý má aký význam. Poznať	Práca v skupinách

	a farby. Svätý dar slávenia. Chrám miesto oslavy. Komunikácia prostredníctvom symbolu. Opakovanie.	rozdelenie liturgického roka. Pochopiť a naučiť sa jednotlivé gestá pri svätej omši. Pochopiť a naučiť sa sláviť Nedeľu a sviatky. Symbolicky nakresliť schému liturgického roka, pomenovať základné časti chrámu, pomenovať aspoň 5 liturgických premetov.	Fixačná metóda
Dialóg cez službu			
Najdôležitejšia úloha je slúžiť druhým.	Služba chorým. Služba ľudskej rodine. Služba Božej rodine	Opísať a porovnať úlohu chlapca a dievčaťa v službe rodine, konkrétnymi skutkami slúžiť blíznym, vymenovať tri stupne kňazstva, vymenovať kňazov vo farnosti, vysvetliť potrebu sviatostí z pohľadu služby, formulovať modlitbu za kňazov.	Práca v skupinách Zážitková metóda Diagnostickeá metóda
Služba modlitbou.			
Hľadám pomoc u Boha i svätých.	Modlitba za živých. Modlitba za svätých. Modlitba za zomrelých. Môj patrón, ochranca našej	Vysvetliť, prečo je dôležité modliť sa za najbližších. Spoznať životopis svojho patróna a snažiť sa ho nasledovať. Vedieť	Práca v skupinách Zážitková metóda

	farnosti, diecézy. Záverečné opakovanie.	prerozprávať život patróna farnosti a diecézy. Pomenovať rôzne formy modlitby za druhých. Priradiť jednotlivé časti sv. omše.	Diagnostická metóda
--	---	--	---------------------

6. ročník

Ročníková téma: POZNÁVANIE PRAVDY

Dieťa začína kriticky vnímať život a prostredie, v ktorom žije. Objavuje v sebe túžbu po hľadaní pravdy. Na tejto ceste potrebuje byť sprevádzané pravdou, ktorá ho vedie k Bohu, a ktorej hodnotu sa učí spoznávať. Rozvíja v sebe schopnosť vnášať objavenú pravdu do života. Objavená pravda prehĺbuje rozmer náboženskej viery v živote dieťaťa.

Ročníkový cieľ: Spoznávať Božiu pravdu. Oceniť hodnotu pravdy. Orientovať svoj život podľa pravdy. Praktizovať život v pravde podľa hlasu svedomia.

Ročníkový symbol: kameň

6. ročník (1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

Rozvíjajúce ciele a spôsobilosti	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy a formy
Pravda a hodnota			
Oceniť hodnotu pravdy v živote človeka	Jakub a Ezau Pravda v etike 8. B. prikázanie Osočovanie Cesty hľadania pravdy	Interpretovať cez príbeh dopad klamstva na súrodenecký vzťah Vysvetliť potrebu Pravdy v živote človeka Na základe novinových článkov posúdiť hodnotu etiky v médiách	Priebežné slovné hodnotenie Brainstoring Ústna odpoveď hromadná, individuálna

16

Uvedomiť si hodnotu človeka v stvorení na Boží obraz	Pôvod človeka Biblický obraz stvorenia človeka Pád človeka Odpustenie Hranice človeka	Pomenovať symbolickosť obraznej reči biblického príbehu o stvorení človeka s vedeckým pohľadom Vysvetliť hodnotu človeka v stvorení na Boží obraz Vedieť navonok prejaviť úctu k človeku Poukázať na rozmer kresťanskej nádeje Zdôvodniť existenciu zákona vo svedomí	Práca v skupinách Problémová metóda Kognitívna metóda
Ohlasovatelia pravdy			
Na základe svedkov pravdy povzbudiť k praktizovaniu pravdy	Prorok Ezechiel Ježiš – Učiteľ pravdy	Vedieť vysvetliť význam ohlasovania pravdy Vedieť vysvetliť výrok: „Vaše	Práca v skupinách Doplňujúce učivo v rámci

Príprava projektu „Sakrálna architektúra v obci Skalité očami detí“	<p>Sakrálna architektúra</p> <p>Apoštoli – hlásatelia pravdy</p> <p>Princíp pravdy</p>	<p>áno, nech je áno“...</p> <p>Spoznávanie sakrálnych pamiatok vo svojej obci</p> <p>Prerozprávať život sv. Petra</p> <p>Porovnať svoj život so svojím vzorom</p> <p>Pochopenie zlatého pravidla</p>	projektu
Konať v pravde			
Formovať návyk zodpovednosti a uvedomiť si existenciu svedomia	<p>Zodpovednosť za druhých</p> <p>Židovský zákon ZEDAKA</p> <p>Ježišov príkaz lásky</p> <p>Skutky lásky</p> <p>Sociálny hriech</p> <p>Väčšie a menšie zlo</p>	<p>Zoznámiť sa so židovským zákonom</p> <p>Vedieť porovnať židovský zákon s Ježišovým</p> <p>Na modelovej situácii demonštrovať skutky lásky</p> <p>Vedieť definovať sociálny hriech</p>	<p>Práca v skupinách</p> <p>Zážitková metóda</p> <p>Fixačná metóda</p>

		Na konkrétnych udalostiach vysvetliť spravodlivé konanie	
--	--	---	--

7. ročník

7. ročník (1 týždenne, 33 hodín ročne)

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

Rozvíjajúce ciele a spôsobilosti	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy a formy
Sloboda a človek			
<p>Opísať rozličné chápanie slobody u súčasného človeka a porovnať ho s kresťanským pohľadom. Uviesť príklady foriem otroctva súčasného človeka.</p> <p>Afektívny cieľ: Zdôvodniť hranice slobody človeka na základe desatora.</p> <p>Prostredníctvom biblických príbehov vnímať ako Boh rešpektuje slobodu človeka. Vnímať desatoro ako výzvu k plnej slobode človeka.</p> <p>Psychomotorický cieľ: Rozvíjať návyk reflexie vlast.rozhodnutí.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ chápanie slobody ▪ povolanie k slobode ▪ otroctvo človeka ▪ závislosti ▪ Exodus – cesta k slobode ▪ hranice slobody – Desatoro ▪ Múdrost overená generáciami <p>Úvodná hodina</p> <p>Prečo dodržiavať Desatoro</p> <p>Múdrost overená generáciami</p> <p>Práva človeka</p> <p>Norimberský proces</p> <p>nacizmus</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ na konkrétnej životnej situácii rozoznať život v slobode a v otroctve hriechu; ▪ posúdiť potrebu Božieho zákona v živote; ▪ definovať pojem slobody ako vnútorný stav človeka; ▪ vysvetliť, v čom spočíva zneužitie slobody; ▪ vymenovať dôsledky prvotného hriechu; ▪ vysvetliť rozdiel medzi zamestnaním a povolaním; ▪ vysvetliť pojem závislosť; ▪ uviesť príklady rôznych závislostí; 	<p>Spoločné čítanie príbehu</p> <p>Braimstorming,</p> <p>Pojmová mapa</p> <p>Výklad, dialóg</p> <p>Práca s textom, diskusia</p> <p>Práca s príbehom, filozofická diskusia, rozbor piesne, tvorba básne</p> <p>Počúvanie príbehu</p>

<p>Rozvoj kompetencií komunikačné:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ reaguje na preč. texty a používa ich na rôzne ciele. ▪ dokáže viesť koordinovaný dialóg so spoluž. ▪ podporuje osvojovanie základných pravidiel verejnej komunikácie a dialógu. ▪ vie obhájiť svoj názor slušným spôsobom. <p>existenciálne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vysvetlí kresťanský pohľad na povolanie a zamestnanie človeka. ▪ chápe slobodu ako vnútorný stav, ktorý je vlastný každému človeku. Občianske: ▪ je pripravený niesť zodpovednosť. ▪ odmieta závislosť ako individuálny, ale aj spoločenský defekt. ▪ vie rozlíšiť rôzne spôsoby slobody, prikláňa sa k chápaniu slobody ako 	<p>Komunizmus a väzni svedomia</p> <p>Väzni svedomia</p> <p>Otroctvo v minulosti a dnes (nutnosť voľby)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ reflektovať svoje vlastné rozhodnutia; ▪ posúdiť a modifikovať biblické príbehy z pohľadu dnešnej doby; ▪ rozlišovať rôzne spôsoby slobody, ▪ chápať Desatoro ako ich vyjadrenie 	
---	---	---	--

<p>nezávislosti, ktorá je obmedzená právami druhého človeka na vl. slobodu.</p> <p>Interpersonálne a sociálne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ získava základné sociálne zručnosti pri riešení zložitých situácií. ▪ uvedomuje si mravné rozmery rôznych spôsobov ľudského správania. ▪ chápe Desatoro ako spoločnosťou overenú a Bohom garantovanú normu slobody 			
Sloboda a rozhodnutia			
<p>Kognitívny cieľ:</p> <p>Na zákl. analýzy problém. situácie vysvetliť dopad rozhodnutia na život jednotlivca a spoloč.</p> <p>Na modelovej situácii aplikovať možnosti riešenia nežiaducich javov.</p> <p>Afektívny cieľ: Vnímať</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ slobodné rozhodnutie (nutnosť voľby) ▪ sloboda a zodpovednosť ▪ riešenie problémovej situácie – príbeh s mravnou dilemou ▪ princípy rozhodovania (autonómna a heteronómnamorálka) 	<p>Žiak vie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ na základe analýzy problémovej situácie vysvetliť dopad rozhodnutí na život jednotlivca a spoločnosti; ▪ na modelovej situácii aplikovať možnosti riešenia nežiaducich javov; 	<p>Rozhovor, riešenie problému</p> <p>Práca s fotografiou, test</p> <p>Práca s obrazom, poviedkou</p> <p>Práca s biblickým textom</p>

<p>vnútorné a vonkajšie vplyvy na rozhodnutie človeka. Uvedomiť si zodpovednosť za svoje mravné rozhodnutia voči sebe, druhým ľuďom a svetu.</p> <p>Psychomotorický cieľ: Rozvíjať návyk analýzy vplyvov rozhodnutí a ich dopad na život človeka a spoločnosti. Na modelovej situácii si osvojiť základné riešenie vnútorných konfliktov.</p> <p>Rozvoj kompetencií komunikačné:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ reaguje na prečítané texty a používa ich na rôzne ciele. ▪ prehľbuje vzťah medzi verbálnou a neverbálnou zložkou komunikácie. ▪ je zameraný na dopady verbálnych aj neverbálnych prejavov a je pripravený niesť zodpovednosť. <p>Existenciálne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ na základe poznania vníma, 	<p>Rozhodnutie a sloboda</p> <p>Rozhodnutie a dôsledky</p> <p>Keď robím, to, čo robia druhý</p> <p>Svedomie</p> <p>Je morálka človeku daná, alebo naučená</p> <p>Rozvoj svedomia</p> <p>Vianoce – komercia, či tradícia?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ definovať svedomie; ▪ vysvetliť morálny vývoj svedomia; ▪ na problémových situáciách s morálnou dilemou posúdiť vývoj morálneho úsudku; ▪ posúdiť princípy rozhodovania z pohľadu autonómnej a heteronómnej morálky. 	<p>v skupinách</p> <p>Riešenie problému</p> <p>Práca s textom, výklad</p>
--	--	---	---

<p>aké dôležité sú rozhodnutia pre vlastný život.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ je pripravený zamerať sa na poz. hodnoty. <p>interpersonálne a sociálne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ oceňuje pravé hodnoty, je schopný transformovať možné dopady svojich rozhod. ▪ získava základné sociálne zručnosti pri riešení zložitých situácií. ▪ vie rozoznať na model. situáciách žiaduce i nežiaduce konanie v spoloč. <p>Občianske:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ je pripravený vnímať životné situácie vyžadujúce zodpovedné rozhodnutie vzhľadom na seba, druhých ľudí a svet. ▪ pozitívne oceňuje rozhodnutie pre mravne dobrý čin., rešpektuje rozhodnutie druhého človeka v závislosti od svedomia. 			
---	--	--	--

Boh oslobodzuje človeka			
<p>Kognitívny cieľ: Vysvetliť archetypálnu skúsenosť človeka s vinou a previnením v rôznych kultúrach a náboženstvách v dejinách ľudstva. Konfrontovať ju s biblickým pohľadom na uznanie viny a odpustenia. Uvedomovať si mravné rozmery svojich rozhodnutí a ich dopad na seba, druhých ľudí, svet, Boha. Rozlišovať sviatosťné a mimosviatosťné formy pokánia.</p> <p>Afektívny cieľ:</p> <p>Konfrontovať sa so skúsenosťou viny a odpustenia. Osvojovať si kresťanský pohľad na vinu a odpustenie.</p> <p>Psychomotorický cieľ: Formovať návyk správneho zaobchádzania s vinou.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vina a odpustenie vo svetle prirodzenej morálky ▪ kresťanský pohľad na vinu a odpustenie ▪ zaobchádzanie s vlastnou vinou ▪ sociálny hriech ▪ chápanie viny v iných kultúrach a náboženstvách ▪ Kristus oslobodzuje (formy pokánia – sviatosťné i mimosviatosťné) <p>Vlastné hranice a vina</p> <p>Kto za to môže</p> <p>Zažiť odpustenie</p> <p>Ježiš oslobodzuje od hriechu</p> <p>Sv. zmierenia</p> <p>Legenda o sv. Jurajovi</p>	<p>Žiak vie</p> <ul style="list-style-type: none"> • predstaviť vinu a odpustenie vo svetle prirodzenej morálky; ▪ vysvetliť archetypálnu skúsenosť človeka s vinou a previnením v rôznych kultúrach a náboženstvách v dejinách ľudstva; ▪ konfrontovať ju s biblickým pohľadom na uznanie viny a odpustenia; ▪ uvedomovať si mravné rozmery svojich rozhodnutí a ich dopad na seba, druhých ľudí, svet, Boha; ▪ opísať postup sviatosti zmierenia; ▪ rozlíšiť sviatosťnú formu pokánia a mimosviatosťnú formu; ▪ uviesť príklady sviatosťných 	<p>Dialóg, práca</p> <p>v skupinách</p> <p>práca s textom, obrazom</p> <p>rozprávanie</p> <p>výklad, práca s textom, obrazom, práca s legendou</p>

<p>Rozvoj kompetencií</p> <p>Komunikačné:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ reaguje na prečítané texty a pracuje s nimi. ▪ rozvíja efektívne stratégie komunikácie. ▪ vie používať komunikáciu v rôznych situáciách – vie sa ospravedlniť. ▪ vie vyjadriť vlastnú vinu. <p>Existenciálne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ je disponovaný na správne zaobchádzanie s vinou a odpustením. ▪ sa vie konfrontovať s vl. vinou a je otvorený pre kresťanský pohľad na vinu a odpustenie. ▪ vie reflektovať životné situácie v kontexte hodnôt kresťanskej etiky. <p>Občianske:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vie rešpektovať svedomie druhých ľudí, neodsudzuje. 		<p>a mimosviatostných foriem pokánia;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ osvojovať si kresťanský pohľad na vinu a odpustenie. 	
--	--	--	--

Sociálne a interpersonálne: <ul style="list-style-type: none"> prehlbuje a rozširuje špecifické aplikácie jazyka o sociálne zručnosti. disponuje základnými sociálnymi postojmi. si uvedomuje mravné rozmery ľudského správania a ich dopad na život jednotlivca a spoločnosti. 			
Rešpektovanie vierovyznaní			
<p>Kognitívny cieľ: Charakterizovať kultúry a svetové náboženstvá. Porovnať učenie svetových náboženstiev s kresťanským učením. Zdôvodniť prínos náboženstiev pre život spoločnosti.</p> <p>Afektívny cieľ: Rešpektovať slobodu vierovyznania. Prejaviť záujem o poznanie pozitívnych hodnôt v každom náboženstve. Vnímať súvis medzi kultúrou a náboženstvom. Oceniť osobné korene v kresťanstve.</p>	<ul style="list-style-type: none"> rešpektovanie odlišnosti rozdelenie sveta podľa kultúr (myslenie kultúr) rozdielne cesty hľadania Boha (hinduizmus, budhizmus, islam, judaizmus, kresťanstvo...) putovanie po ceste predkov <p>Veriť...</p> <p>. Hlavné učenie sv. náboženstiev</p> <p>Posvätné miesta</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> vymenovať základné monoteistické náboženstvá; vymenovať základné polyteistické náboženstvá; opísať základné znaky svetových náboženstiev (hinduizmus, budhizmus, islam, judaizmus, kresťanstvo); porovnať učenie svetových náboženstiev s kresťanským učením; opísať rozdielne 	<p>Práca</p> <p>v skupinách,</p> <p>Práca</p> <p>s fotografiou,</p> <p>porovnávanie</p> <p>výklad</p> <p>diskusia</p>

<p>Psychomotorický cieľ: Zostaviť škálu hodnôt nachádzajúcich sa vo všetkých svetových náboženstvách. Formovať postoj rozvíjania kresťanskej identity.</p> <p>Rozvoj kompetencií</p> <p>Komunikačné:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ reaguje na prečítané texty a používa ich na rôzne ciele. ▪ zaoberá sa vnímaním hovoreného i písomného prejavu. ▪ pozoruje kultúru napísaného slova v iných vierovyznaniach. <p>Existenciálne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ má základný náhľad na riešenie existenciálnych otázok svetových náboženstiev. ▪ je otvorený pre celoživotné hľadanie pravdy. ▪ zaujíma postoj k svojej kresťanskej identite. 	<p>Svätiť sviatočné dni</p> <p>Putovanie po ceste predkov</p> <p>Kresťanstvo a kultúra života</p> <p>Projekt sv. náb.</p> <p>Projekt sv. náb.</p>	<p>a spoločné prvky jednotlivých svetových náboženstiev;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ priradiť základné symboly k svetovým náboženstvám; ▪ vyjadriť úctu voči ľuďom iného vierovyznania; ▪ rešpektovať slobodu vierovyznania; ▪ opísať pozitívne hodnoty svetových náboženstiev; ▪ pomenovať a zdôvodniť prínos náboženstiev pre život spoločnosti; ▪ vysvetliť kresťanský pôvod v histórii vyvoleného národa; ▪ pomenovať a zdôvodniť prínos kresťanstva pre život našej spoločnosti; ▪ vyjadriť úctu k osobným koreňom vychádzajúcim z kresťanstva a identifikovať sa s nimi. 	<p>projekt</p> <p>práca so</p> <p>zážitkovým</p> <p>predmetom,</p> <p>piesňou</p> <p>projektové vyučovanie</p>
---	---	---	--

<p>Občianske:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ je otvorený pre náboženskú toleranciu v demokratickej spoločnosti. ▪ rešpektuje zvláštnosti iných náboženstiev. <p>Sociálne a interpersonálne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vníma potrebu angažovanosti jednotlivca na odstránení predsudkov voči iným náboženstvám. ▪ vníma princíp sociálneho zmieru a solidarity. ▪ sa orientuje v pluralitnej spoločnosti. ▪ využíva interkultúrne kontakty na vzájomné obohatenie seba i druhých. 			
Láska ako autorita			
<p>Kognitívny cieľ: Vysvetliť blahoslavenstvá v kontexte dnešného človeka. Zdôvodniť platnosť blahoslavenstiev aj v súčasnosti.</p> <p>Afektívny cieľ: Uvedomiť si, že sloboda oslobodzuje od strachu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sloboda a vzťah k autoritám (hierarchia, anarchia, nezávislosť) ▪ láska ako cesta k slobode (blahoslavenstvá) ▪ sloboda a prosociálne správanie (angažovanosť v rodine, spoločnosti, Cirkvi) 	<p>Žiak vie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ orientovať sa v cirkevnom ▪ uvedomiť si dôležitosť autority v spoločnosti; ▪ vnímať napätie medzi 	<p>Braimstorming, práca s článkom</p> <p>Práca s písmom, mapou, porovnávanie</p>

<p>Uvedomiť si, že nedôvera a strach je opakom viery. Uvedomiť si dôležitosť autority v spoločnosti. Oceniť angažovanosť v rodine, spoločnosti a Cirkvi. Vnímať napätie medzi vnútornou poslušnosťou k autoritám a nutnosťou odprieť poslušnosť pri zneužití autority.</p> <p>Psychomotorický cieľ: Prostredníctvom projektu formovať návyk prosociálneho správania. Formovať svedomie ako zvrchovanú normu mravnosti. Poznávať hranice osobnej slobody. Osvojovať si návyky kresťanského životného štýlu.</p> <p>Rozvoj kompetencií</p> <p>Komunikačné:</p>	<p>Autorita a načo?</p> <p>Hierarchia</p> <p>Blahoslavenstvá</p> <p>Moja angažovanosť</p> <p>Projekt – cirkevná hierarchia</p> <p>Záverečné opakovanie</p>	<p>vnútornou poslušnosťou k autoritám a nutnosťou odprieť poslušnosť pri členení a hierarchickom usporiadaní, vymenovať diecézy Slovenska a ich biskupov; zneužití autority;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ formovať svedomie ako zvrchovanú normu mravnosti; ▪ poznávať hranice osobnej slobody; ▪ interpretovať texty blahoslavenstiev na chápanie konkrétnych životných situácií ako výzvu pre kresťanské konanie vo svete a ako prejav spolupráce na rozvoji Božieho kráľovstva; ▪ byť pripravený zapojiť sa do spoločného projektu kresťanskej pomoci; ▪ reálne oceniť vlastné dary a je pripravený použiť ich pre svoje 	<p>Práca v skupinách</p> <p>diskusia,</p> <p>projekt</p>
---	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> ▪ reaguje na prečítané texty a pracuje s nimi. ▪ adekvátne komunikuje v rôznych situáciách. <p>Existenciálne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ je otvorený pre pozitívne myslenie. ▪ vníma aplikáciu blahoslavenstiev v konkrétnych životných situáciách. <p>Občianske:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ je zainteresovaný v dani v spoločnosti, je otvorený pre možnosť angažovať sa v ňom. ▪ si uvedomuje potrebu žiť vo vzťahoch a podieľať sa na vzájomnej spolupráci. ▪ akceptuje úlohu autority v spoločnosti. <p>Sociálne a interpersonálne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozvíja individuálne a sociálne schopnosti. ▪ je zainteresovaný v dani 		dobro aj pre dobro blížnych.	
--	--	------------------------------	--

<p>v spoločnosti, je otvorený pre možnosť angažovať sa v ňom.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ si uvedomuje potrebu žiť vo vzťahoch a podieľať sa na vzájomnej spolupráci. ▪ akceptuje úlohu autority v spoločnosti. <p>Sociálne a interpersonálne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozvíja individuálne a sociálne schopnosti. 			
--	--	--	--

8. ročník

8.ročník (1hodina týždenne, 33 hodín ročne)

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

Ročníková téma 8. ročníka je Dôstojnosť človeka.

Úlohou vyučujúceho je pomôcť mladému človeku objaviť svoju hodnotu, dôstojnosť a jedinečnosť, aby sa mohol ľahšie orientovať pri hľadaní zmyslu svojho života a rozhodovať pri výbere svojho povolania.

2. Ciele predmetu Definovať pôvod práva človeka na život, dôstojnosť a úctu. Vnímať osobnú hodnotu človeka.

3. Kľúčové kompetencie

Komunikačné

Žiak

- rozumie komunikácii so svojím ja ako komunikácii so svedomím
- rozumie verbálnej a neverbálnej komunikácii o je schopný asertívnej a empatickej komunikácie o učí sa konfrontovať s názormi druhých

Existenciálne

Žiak

- vytvára si rebríček hodnôt a osvojuje si životný štýl na základe etických princípov
- je otvorený pre kresťanské hodnoty

linterpersonálne a sociálne:

Žiak

- dokáže si uvedomiť svoje potreby a potreby iných ľudí
- uvažuje nad potrebou budovania vzťahu s inými ľuďmi
- prejavuje úctu k opačnému pohlaviu
- je zodpovedný k druhým
- objavuje mravný aspekt sociálneho cítenia

Kultúrne:

Žiak

- objavuje prínos kresťanského pohľadu na hodnotu človeka, na rovnakú dôstojnosť muža a ženy

K učeniu sa:

Žiak

- učí sa učiť spoluprácou o je otvorený pre tvorivé myslenie

8. ročník (1hodina týždenne, 33 hodín ročne)

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

Rozvíjajúce ciele a spôsobilosti	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy a formy
Dôstojnosť človeka			
Uvedomiť dôstojnosť človeka a jeho seba prijatie	<ul style="list-style-type: none"> • Seba poznánie (jedinečnosť, objavenie svojej veľkosti) • Zodpovednosť za prijaté dary • Seba prijatie, komplexy • Seba úcta 	<ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť pojmy seba úcta, seba prijatie a komplexy • uvedomiť si zodpovednosť za rozvíjanie svojich talentov • vyjadriť vlastný názor 	Diskusia, motivačný rozhovor

Kto je človek			
Uvedomenie si rovnakej dôstojnosti muža a ženy	<ul style="list-style-type: none"> • Ľudská dôstojnosť • Človek ako muž a žena (úcta k človeku, dôstojnosť muža a ženy, matriarchát, patriarchát, sexizmus) • Kresťanské chápanie rovnakej dôstojnosti muža a ženy pred Bohom 	<ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť pôvod ľudských práv v židovsko-kresťanskej viere v jedného Boha • sformulovať pojem dôstojnosť človeka vo svetle viery a Svätého písma • oceniť kresťanský pohľad pri hľadaní a akceptovaní dôstojnosti človeka • prispieť k budovaniu dobrých vzťahov prejavom úcty každému človeku • opísať vnímanie muža a ženy v rôznych kultúrach a rôznych historických kontextoch a porovnať ho s kresťanským pohľadom • oceniť uskutočňovanie sociálnych rolí muža a ženy z pohľadu kresťanského ideálu • rozvíjať návyk vonkajších prejavov ohľaduplnosti a zdvorilosti voči opačnému pohlaviu 	Diskusia, motivačný rozhovor, s odborníkom

Ľudskosť			
Pochopenie zmyslu utrpenia, tolerancie, búranie predsudkov	<ul style="list-style-type: none"> • Odvrátená tvár ľudskosti (zneužívanie, manipulácia, vojna – v minulosti a dnes, problém „spravodlivých“ vojen) • Otázky o zmysle utrpenia, pochybnosť ako miesto komunikácie, Boh ukrytý v biede sveta (bol som hladný ....) • Božie kráľovstvo ako kráľovstvo pokoja • Ľudskosť (búranie predsudkov, tolerancia, Ježišov postoj k ľuďom na okraji) • Objavenie ľudskosti (vykúpenie – pozdvihnutie človeka) 	<ul style="list-style-type: none"> • položiť si otázky o príčinách a zmysle ľudského utrpenia a hľadať na ne odpoveď • na základe poznania dejinných súvislostí hľadať príčiny odvrátenej tváre ľudskosti • vnímať nebezpečenstvo náboženského fundamentalizmu, intolerancie a odsudzovania • prejaviť vonkajší skutok empatie voči iným • spoznať a odmietnuť manipuláciu 	Skupinová práca, diskusia, články z novín informácie z internetu,
Dôstojnosť a výkon			
Spoznanie hodnoty všetkých ľudí	<ul style="list-style-type: none"> • „Mať“ alebo „byť“ • Hodnota práce a dôstojnosť človeka • Cirkev slabých (etika chudoby a 	<ul style="list-style-type: none"> • vymenovať dôsledky posudzovania hodnoty človeka na základe iba jeho výkonu 	skupinová práca, rozhovor, diskusia,

	<p>milosrdenstva v Cirkvi, sociálne učenie Cirkvi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utrpenie – sviatosť pomazania chorých 	<ul style="list-style-type: none"> • porovnať Ježišov zákon lásky so sociálnymi zákonmi modernej spoločnosti • integrovať hodnoty milosrdenstva do sústavy hodnôt sociálneho cítenia spoločnosti i jednotlivca • nadchnúť sa pozitívnymi vzormi z dejín Cirkvi • vytvoriť zákony „svedectva lásky“ obohacujúce spoločnosť (štát, mesto, školu, triedu). 	
Kultúra života			

Preferovanie života ako hodnoty od počatia po prirodzenú smrť	<ul style="list-style-type: none"> • Kultúra – rozvoj človeka, rozvoj ľudskej spoločnosti • Hodnoty kultúry života a kultúry smrti (liberalizmus – relativizmus hodnôt, konzervativizmus – ochrana hodnôt) • Ľudskosť – kresťanský ideál (kresťanské vzory) 	<ul style="list-style-type: none"> • zdôvodniť prínos kresťanských hodnôt pre súčasnú kultúru • na podklade Svätého písma posúdiť hodnotu človeka od počatia po prirodzenú smrť • uvedomiť si kresťanské hodnoty integrované v spoločnosti • akceptovať a preferovať život ako hodnotu • zostaviť škálu osobných hodnôt (môj rebríček hodnôt) • porovnať spoločenský prínos kresťanských hodnôt pre spoločnosť v porovnaní s prioritami liberalizmu • podľa zostaveného rebríčka hodnôt v modelových situáciách demonštrovať ich vonkajšie prejavy 	skupinová práca, motivačný rozhovor, práca s internetom
---	--	---	---

9. ročník

9. ročník (1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

1. Charakteristika predmetu

Mladý človek si kladie existencionálne otázky a hľadá na ne odpovede. Vlastným výberom si zostavuje hierarchiu hodnôt, na základe ktorých si formuje životný štýl. Zaoberá sa aj otázkou viery. Je otvorený pre náboženské prijímanie rozmeru viery v nádeji, ktorú ponúka Boh človeku. Otvorenosť na náboženské nazeranie na svet vytvára priestor na formáciu osobnosti k mravnej zodpovednosti. Mladý človek sa v procese stotožnenia s kresťanskými hodnotami pripravuje na život v zodpovednej kresťanskej angažovanosti.

Rozvíjajúce ciele a spôsobilosti	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy a formy
ZODPOVEDNOSŤ			

<p>Kognitívny: Vysvetliť etymológiu pojmu zodpovednosť. Objaviť posolstvo biblického textu podobenstva o talentoch.</p> <p>Afektívny: Na základe podobenstva o talentoch si uvedomiť pozvanie k zodpovednosti pre svoj život.</p> <p>Psychomotorický: Formovať postoj zodpovednosti za svoj život.</p>	<p>Etymológia pojmu zodpovednosť</p> <p>Život – pozvanie k zodpovednosti (podobenstvo o talentoch)</p>	<p>Žiak vie</p> <ul style="list-style-type: none"> vysvetliť etymológiu pojmu zodpovednosť objaviť posolstvo biblického textu podobenstva o talentoch aplikovať podobenstvo o talentoch ako pozvanie k zodpovednosti pre svoj život formovať postoj zodpovednosti za svoj život 	<p>motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, pozorovanie, manipulácia s predmetmi, didaktické hry, dramatizácia, beseda, prednáška ústne opakovanie, opakovanie s využitím hry, práca so Svätým Písmom, projekt, diskusia, práca v skupinách, práca s mapou, Brainstorming, výklad,</p>
ZODPOVEDNOSŤ ZA SEBA			
<p>Kognitívny: Racionálne sa konfrontovať s potrebou životných vzorov. Kriticky analyzovať ponuku mediálnych vzorov a konfrontovať svoj postoj</p>	<p>Sebarozvoj (sebaocenenie a prijatie)</p> <p>Potreba životných vzorov</p> <p>Korekcia mediálnych vzorov</p>	<p>Žiak vie</p> <ul style="list-style-type: none"> racionálne sa konfrontovať s potrebou životných vzorov kriticky analyzovať ponuku 	<p>motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, pozorovanie,</p>

<p>voči vzorom.</p> <p>Afektívny: Rozvíjať schopnosť seba porozumenia. Vnímať sebaocenenie a prijatie ako podmienku sebarozvoja. Z pohľadu humanizmu oceniť kresťanskú ponuku nasledovania Ježiša Krista ako životného vzoru.</p> <p>Psychomotorický: Formovať postoj sebakorekcie vychádzajúcej z rovnováhy medzi potrebou originality a potrebou začlenenia sa.</p>	<p>(imitovanie vzorov)</p> <p>Výzva k hľadaniu a odkrývaniu životného zmyslu</p> <p>Ponuka kresťanských vzorov (Jn 1,35-39)</p>	<p>mediálnych vzorov a konfrontovať svoj postoj voči vzorom</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlíšiť medzi manipulačným vzorom a vzorom ponúkajúcim sprevádzanie • rozvíjať schopnosť seba porozumenia • vnímať sebaocenenie a prijatie ako podmienku sebarozvoja • formovať postoj sebakorekcie vychádzajúcej z rovnováhy medzi potrebou originality a potrebou začlenenia sa • z pohľadu humanizmu oceniť kresťanskú ponuku nasledovania Ježiša Krista ako životného vzoru 	<p>manipulácia s predmetmi, didaktické hry, dramatizácia, beseda, prednáška ústne opakovanie, opakovanie s využitím hry, práca so Svätým Písmom, projekt, diskusia, práca v skupinách, práca s mapou, Brainstorming, výklad,</p>
ZODPOVEDNOSŤ ZA SVOJU VIERU			
<p>Kognitívny: Analyzovať dôvody pre náboženskú vieru. Logicky zdôvodniť poverčivosť ako prejav</p>	<p>Prečo veriť? (dôvody pre vieru, dôvody pre neveru)</p> <p>Poverčivosť – nesprávna forma</p>	<p>Žiak vie</p> <ul style="list-style-type: none"> • analyzovať dôvody pre 	<p>motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie,</p>

<p>nezrelej religiozity. Opísať znaky sekty. Porovnať sektu a Cirkev. Vysvetliť pôvod siekt a techniky manipulácie. Porozumieť vývoju reči Cirkvi v historickom kontexte. Na odkaze II. vatikánskeho koncilu predstaviť potrebu novej reči Cirkvi súčasnej spoločnosti.</p> <p>Afektívny: Prijatť skutočnosť religiozity človeka ako prejavu túžby po presahu samého seba. Vnímať sekularizmus ako prejav neporozumenia reči Cirkvi.</p> <p>Psychomotorický: Rozvíjať kresťanské prvky spirituality v osobnostnom raste.</p>	<p>religiozity</p> <p>Nebezpečenstvo siekt a ich ponuky dnes</p> <p>Vyznanie viery - rozhodnutie pre vieru Reč Cirkvi - metaforická reč dogiem</p> <p>Nová reč Cirkvi – II. vatikánsky koncil</p> <p>Kresťanská zrelosť (sviatostný život)</p>	<p>náboženskú vieru</p> <ul style="list-style-type: none"> • prijať skutočnosť religiozity človeka ako prejavu túžby po presahu samého seba • logicky zdôvodniť poverčivosť ako prejav nezrelej religiozity • opísať znaky sekty • porovnať sektu a Cirkev • vysvetliť pôvod siekt a techniky manipulácie • interpretovať biblické texty obsahujúce vyznanie viery Ježišových učeníkov a nájsť súvislosť s apoštolským vyznaním viery • reprodukovať vyznanie viery ako akt dôvery • jednoduchým spôsobom vysvetliť historický kontext vzniku apoštolského a nicejsko- 	<p>rozhovor, pozorovanie, manipulácia s predmetmi, didaktické hry, dramatizácia, beseda, prednáška ústne opakovanie, opakovanie s využitím hry, práca so Svätým Písmom, projekt, diskusia, práca v skupinách, práca s mapou, Brainstorming, výklad,</p>
--	--	--	---

		<p>carihradského vyznania viery</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlíšiť jednotlivé časti vyznania viery a ich konkrétnych významov • porozumieť vývoju reči Cirkvi v historickom kontexte • na odkaze II. vatikánskeho koncilu predstaviť potrebu novej reči Cirkvi súčasnej spoločnosti • vnímať sekularizmus ako prejav neporozumenia reči Cirkvi • rozvíjať kresťanské prvky spirituality v osobnostnom raste 	
ZODPOVEDNOSŤ ZA BUDOVANIE VZŤAHOV			
<p>Kognitívny: Objaviť ontologickú potrebu lásky človeka k človeku a človeka k Bohu. Nájsť rozdiely medzi priateľskou láskou, láskou muža a ženy, láskou rodičovskou a láskou k Bohu. Porozumieť svojmu postaveniu v rodine a osvojiť si riešenia rodinných</p>	<p>Túžba po presiahnutí seba (ontologická potreba lásky človeka k človeku a človeka k Bohu) Vzťahy muž a žena (Pieseň piesní) Priateľstvo a láska Ideál rodiny a pseudorodina Medzigeneračné vzťahy</p>	<p>Žiak vie</p> <ul style="list-style-type: none"> • objaviť ontologickú potrebu lásky človeka k človeku a človeka k Bohu • nájsť rozdiely medzi priateľskou láskou, láskou muža a ženy, láskou rodičovskou a láskou k 	<p>motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, pozorovanie, manipulácia s predmetmi, didaktické hry, dramatizácia,</p>

<p>konfliktov.</p> <p>Afektívny: Oceniť význam budovania vzťahov ako naplnenia života zmyslom. Vnímať hodnotu lásky ako proces dozrievania. Uvedomiť si riziká zneužitia túžby človeka po láske. Oceniť význam kvalitného budovania partnerského vzťahu ako základ hodnotného manželstva a rodiny.</p> <p>Psychomotorický: Formovať návyk vonkajších prejavov úcty k človeku. Na modelových situáciách si precvičiť riešenia rodinných konfliktov. Zostaviť hierarchiu hodnôt v partnerských vzťahoch.</p>		<p>Bohu</p> <ul style="list-style-type: none"> • oceniť význam budovania vzťahov ako naplnenia života zmyslom • vnímať hodnotu lásky ako proces dozrievania • uvedomiť si riziká zneužitia túžby človeka po láske • zostaviť hierarchiu hodnôt v partnerských vzťahoch • oceniť význam kvalitného budovania partnerského vzťahu ako základ hodnotného manželstva a rodiny • formovať návyk vonkajších prejavov úcty k človeku • rozlíšiť rôzne formy spolužitia dvoch ľudí v súčasnosti • predstaviť rodinu ako optimálne Bohom chcené spoločenstvo osôb 	<p>beseda, prednáška ústne opakovanie, opakovanie s využitím hry, práca so Svätým Písmom, projekt, diskusia, práca v skupinách, práca s mapou, Brainstorming, výklad</p>
--	--	--	--

		<p>zamerané pre dobro jej členov a na prijatie a výchovu detí</p> <ul style="list-style-type: none"> • porozumieť svojmu postaveniu v rodine a osvojiť si riešenia rodinných konfliktov • na modelových situáciách si precvičiť riešenia rodinných konfliktov • vie hľadať kompromis pri riešení medzigeneračných konfliktov 	
ZODPOVEDNOSŤ ČLOVEKA ZA SVET, V KTOROM ŽIJE			

<p>Kognitívny: Na základe analýzy súčasných ekologických javov v konfrontácii s posolstvom biblického textu Gn 102 1,28-29 vyjadriť dôležitosť ekologického myslenia a správania sa človeka. Zdôvodniť potrebu angažovanosti kresťanov v politike a verejnom živote. Charakterizovať jednotlivé kresťanské denominácie na Slovensku a objaviť spoločné základy viery.</p> <p>Afektívny: Vnímať potrebu ekologického myslenia človeka. Akceptovať existenciu kresťanských denominácií ako dôsledok historického vývinu. Oceniť asertívnu komunikáciu a správanie ako prejav spolupráce.</p> <p>Psychomotorický: Praktizovať zručnosti triedenia odpadu v domácnosti a šetrného zaobchádzania s prírodnými zdrojmi. Osvojovať si postoj</p>	<p>Ekológia a zodpovednosť Gn 1,28-29 (globálne problémy) Angažovanosť kresťana v spoločnosti (politika, štátny režim) Úloha Cirkvi v spoločnosti Kresťanské denominácie na Slovensku Ekumenizmus</p>	<p>Žiak vie</p> <ul style="list-style-type: none"> • na základe analýzy súčasných ekologických javov v konfrontácii s posolstvom biblického textu Gn 1,28-29 vyjadriť dôležitosť ekologického myslenia a správania sa človeka • vnímať potrebu ekologického myslenia človeka • praktizovať zručnosti triedenia odpadu v domácnosti a šetrného zaobchádzania s prírodnými zdrojmi • akceptovať vlastnú zodpovednosť prijatím svojej úlohy na spoluvytváraní sveta • zdôvodniť potrebu angažovanosti kresťanov v politike a verejnom živote • osvojovať si postoj kresťanskej angažovanosti v spoločnosti a v 	<p>motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, pozorovanie, manipulácia s predmetmi, didaktické hry, dramatizácia, beseda, prednáška, ústne opakovanie, opakovanie s využitím hry, práca so Svätým Písmom, projekt, diskusia, práca v skupinách, práca s mapou, Brainstorming, výklad,</p>
--	---	---	---

<p>kresťanskej angažovanosti v spoločnosti a v Cirkvi. Rozvíjať postoj tolerancie ku kresťanom iných denominácií. Formovať postoj spolupráce v ekumenickom duchu v sociálnej oblasti.</p>		<p>Cirkvi</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakterizovať jednotlivé kresťanské denominácie na Slovensku a objaviť spoločné základy viery • akceptovať existenciu kresťanských denominácií ako dôsledok historického vývinu • oceniť asertívnu komunikáciu a správanie ako prejav spolupráce • rozvíjať postoj tolerancie ku kresťanom iných denominácií • formovať postoj spolupráce v ekumenickom duchu v sociálnej oblasti 	
---	--	---	--

5. Prierezové tematiky ENV,OSR,OŽZ

OSR - osobnostný a sociálny rozvoj (rešpektovať názor iného človeka, poznať svoje silné a slabé stránky, pracovať na rozvoji svojej osobnosti rozvíjaním jednotlivých kľúčových kompetencií)

ENV - environmentálna výchova

MDV – mediálna výchova

DVA - dopravná výchova

MUV – multikultúrna výchova

OZO - ochrana života a zdravia

TBZ – tvorba projektu a prezentačné zručnosti

6. Prepojenie s inými predmetmi: etická výchova, občianska výchova/náuka, výtvarná výchova, výchova umením, hudobná výchova, dejepis, slovenský jazyk a literatúra, geografia

7. Metódy a formy práce

- motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, pozorovanie, manipulácia s predmetmi, didaktické hry, dramatizácia, beseda, prednáška ústne opakovanie, opakovanie s využitím hry, práca so Svätým Písmom, projekt, diskusia, práca v skupinách, práca s mapou, Brainstorming, výklad,

8. Učebné zdroje: Metodické príručky katolíckeho náboženstva pre základné školy, Pracovné zošity, Sväté písmo, Katechizmus Katolíckej cirkvi, Dokumenty Katolíckej cirkvi, biblické mapy

9. Hodnotenie predmetu: Hodnotenie podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov.

Učebné osnovy z etickej výchovy

spracované v súlade so ŠVP etická výchova ISCED 2
– príloha v rámci špecifického cieľa 1

Spracovaný v rámci projektu:

Prioritná os:	1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy
Opatrenie:	1.1 Premena tradičnej školy na modernú
Prijímateľ:	Základná škola s materskou školou, Kudlov 781, 023 14 Skalité
Názov projektu:	Kľúč k vzdelaniu
Kód výzvy:	OPV-2008/1.1/03-SORO
Kód ITMS projektu:	26110130189

1. Charakteristika učebného predmetu

Poslaním povinnej voliteľnej predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

2. Ciele učebného predmetu

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť,
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou,
- jej správanie je určované osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,
- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách,
- charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania,
- koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou - súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaľúti,
- prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všeľudskými hodnotami,
- je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme **KEMSAK**:

K kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy

E emocionalizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city

M motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity

S socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy

A axiologizácia, ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť

K kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

3. Obsah učebného predmetu etická výchova – obsahový a výkonový štandard

Obsah etickej výchovy je orientovaný na atribúty, ktoré treba v dieťati rozvíjať, aby sme dosiahli výchovné ciele. Tieto atribúty sú zakomponované v desiatich základných témach a šiestich aplikačných témach:

1. *otvorená komunikácia*
2. *dôstojnosť ľudskej osoby, sebaúcta, pozitívne hodnotenie seba*
3. *pozitívne hodnotenie iných*
4. *tvorivosť a iniciatíva*
5. *vyjadrovanie citov*
6. *empatia*
7. *asertivita*
8. *reálne a zobrazené vzory*
9. *prosociálne správanie – pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo*
10. *komplexná prosociálnosť*
11. *etika – hľadanie koreňov prosociálneho správania*
12. *etika a ekonomické hodnoty*
13. *etika a náboženstvá – tolerancia a úcta*

14. rodina, v ktorej žijem

15. výchova k manželstvu a rodičovstvu

16. ochrana prírody a životného prostredia.

Cieľom etickej výchovy ako povinnej voliteľného predmetu v nižšom stupni sekundárneho vzdelávania je

- poskytnúť žiakom impulzy a pozitívne skúsenosti, ktoré podporujú základnú dôveru, autonómiu a iniciatívu,
- umožniť im osvojiť si základné komunikačné zručnosti, základné úkony spoločenského správania, učiť ich pozitívne hodnotiť seba aj druhých, tvorivo riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch,
- vysvetliť žiakom pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie,
- umožniť žiakom osvojiť si ďalšie sociálne zručnosti, napr. vyjadrovanie citov, empatie, asertívne správanie,
- umožniť žiakom osvojiť si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované dospievanie, učiť ich poznávať sám seba, objavovať svoju identitu, rozvíjať sebaocenenie,
- spoznávať a osvojovať si práva a povinnosti v rodine, učiť sa kultivovane prejavovať svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg,
- umožniť žiakom uvedomiť si svoju sexuálnu identitu, chápať pozitívne hodnoty priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, uvedomiť si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom, zdôvodniť základné mravné normy, zaujať správny postoj k otázkam súvisiacim so sexualitou,
- rozvíjať u žiakov pozitívny postoj k postihnutým, chorým, a iným skupinám obyvateľstva, ktoré potrebujú pomoc a porozumenie,
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami,
- umožniť žiakom pochopiť základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom,
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia,
- učiť žiakov rešpektovať ľudí s inými názormi, zároveň však ostať sám sebou; formulovať svoje životné ciele, byť odolný voči nevhodným ponukám, ostať slobodný od závislostí, ktoré znehodnocujú a ohrozujú náš život, rozvíjať u žiakov povedomie vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti, v tomto zmysle byť schopný kriticky hodnotiť masmediálne vplyvy, vychovať kritického diváka.

4. Obsah vzdelávania - učebné osnovy

5. ročník

(1 hodina týždenne, 33 hodín za rok)

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

Rozvíjajúce ciele a spôsobilosti	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy a formy
Otvorená komunikácia			
Osvojiť si základné sociálno-komunikačné zručnosti	Úrovne komunikácie, verbálna a neverbálna komunikácia, pozdrav, otázka, poďakovanie, ospravedlnenie, prejavenie úcty voči iným v komunikácii, komunikačné šumy, chyby a prekážky.	-vie vymenovať druhy komunikácie a jej úrovne - vie vysvetliť pojem otvorená komunikácia , - uvedomuje si príčiny komunikačných šumov a vníma miesto komunikačných prekážok pri nedorozumeniach	Didaktické hry diskusia
Poznanie a pozitívne hodnotenie seba			
Osvojiť si zručnosti pozitívneho	Sebapoznanie,	rozumie a vie vysvetliť pojmy	Výklad

hodnotenia seba aj druhých	sebahodnotenie, sebaúcta, sebaovládanie, poznanie svojich silných a slabých stránok, povedomie vlastnej hodnoty, elementy formujúce sebaúctu v školskom veku (rodina, škola, vrstovníci, zovňajšok, úspech, vzťahy, záujmy...).	sebaúcta a sebaovládanie - vie pomenovať prvky podporujúce sebaúctu u žiaka , - uvedomuje si dôležitosť poznania svojich silných a slabých stránok - pozná elementy formujúce jeho sebaúctu	Zážitkové učenie
Poznanie a pozitívne hodnotenie druhých			
Osvojiť si tvorivé riešenia každodenných situácií v medziľudských vzťahoch	Pozitívne hodnotenie druhých v bežných podmienkach, pozitívne hodnotenie najbližších (rodina, kamaráti, učitelia...), hľadanie dôvodov pre pozitívne hodnotenie iných, ich verbálne vyjadrenie, prípadne písomné vyjadrenie pozitív iných, reflexia nad dobrom, ktoré od iných prijímame. Úcta k postihnutým, starým, chorým a pod.	- vie vysvetliť dôležitosť pozitívneho hodnotenia druhých v medziľudských vzťahoch, - chápe zmysel pozitívneho hodnotenia druhých - učí sa vidieť problémy postihnutých, starých a chorých a objavuje ich dary	Výklad diskusia didaktické hry
Tvorivosť v medziľudských vzťahoch, iniciatíva			
Osvojiť si základné pojmy,			Výklad

súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia	<p>Rozvíjanie základnej tvorivosti, objavovanie darov prostredníctvom širokej ponuky pre ľudskú tvorivosť (pohybová, výtvarná, imitačná, literárna, prosociálna...) radosť z tvorivosti, tvorivosť a iniciatíva v medziľudských</p> <p>vzťahoch (čo môžem urobiť pre mojich spolužiakov, pre našu triedu, pre rodinu, pre ľudí v nůdzi...).</p>	<p>- vie vysvetliť, aké má miesto tvorivosť v medziľudských vzťahoch - vie vymenovať znaky tvorivého človeka , - rozumie, že tvorivosť je potrebná nielen pre vedu a umenie, ale aj pre vytváranie , medziľudských vzťahov</p>	<p>Dramatizácia</p> <p>Projekt</p>
Etické aspekty ochrany prírody			

<p>Osvojiť si základné pojmy, súvisiace s</p> <p>ochranou prírody a životného prostredia</p>	<p>Vnímanie prírody, obdiv a úcta ku všetkým formám života, dôležitosť ochrany prírody z hľadiska prosociálnosti (úcta k tým, čo prídu do prírody po nás, či už o týždeň, alebo o sto rokov...) ekologická etika z pohľadu žiaka (zber odpadu, neznečisťovať okolie, šetriť prírodu konkrétnou citlivosťou v bežných životných situáciách –tečúci vodovodný kohútik, zbytočne zažaté svetlo).</p>	<p>-vie vysvetliť súvislosti medzi ľudskou činnosťou a životným prostredím – vie uviesť príklady ekologickej etiky (šetrenie energie, ochrana prírody)</p> <p>cíti sa súčasťou prírody a chce jej pomôcť - vníma svoje možnosti pre ochranu životného prostredia</p>	<p>Rozhovor</p> <p>Zážitkové učenie</p>
--	---	--	---

6. ročník

6. ročník

(1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

Rozvíjajúce ciele a spôsobilosti	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy a formy
Identifikácia a vyjadrenie vlastných citov			
Osvojiť si ďalšie prosociálne zručnosti, ako napr. vyjadrovanie citov, empatia, asertivita, prosociálne správanie.	Uvádzanie žiakov do tajomstva citového života, definovanie a delenie citov, pocitov, identifikácia vlastných citov, pomenovanie, uchopenie, vyjadrenie a spôsob ich usmerňovania. Pomoc pri verbalizácii citového sveta – ponúknuť žiakom paletu vyjadrení pre to, čo prežívajú.	Žiak: -vie vysvetliť pojem city a ich základné členenie- tie, čo sa spájajú s prežívaním pohody (radosť, nádej, istota, vďačnosť, láska...)a tie, čo sa spájajú s prežívaním nepohody (hnev, neistota, neprijatie, smútok, odmietnutie...) -rozumie a vie vysvetliť vplyv citov na zdravie a výkonnosť človeka ,	Didaktické hry Didaktické hry Projektové vyučovanie

		<ul style="list-style-type: none"> - chápe dôležitosť vyjadrenia citov pre život - z vlastnej skúsenosti chápe, ako vplývajú city na zdravie a výkonnosť 	
Kognitívna a emocionálna empatia, pochopenie druhých, vžitie sa do situácie druhých			
Osvojiť si pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie.	Rozvoj empatického vnímania iných ľudí na základe pochopenia dôležitosti empatie pre seba samého. Zložky empatie – kognitívna a empatická. Jej rozvoj – počúvanie, podobná skúsenosť, citlivosť, vyprázdnenie sa pre	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie a vie vyjadriť pojem empatie a jej význam v medziľudských vzťahoch , - chápe význam empatie vo svojom živote a je ochotný ponúkať ju iným 	Diskusia Zážitkové učenie Dramatizácia

	druhého, samotné zažívanie zo strany druhých.		
Zvládnutie asertivity			
Osvojiť si pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie.	Asertivita ako súčasť komunikácie. Spôsoby správania v kolíznych situáciách – pasívne, agresívne a asertívne. Vysvetlenie podstaty asertivity – pokojné presadzovanie svojich názorov bez toho, aby sme ubližovali inému. Výhody a nevýhody všetkých troch typov správania. Asertivitou odbúravame agresivitu, bránime svoje práva, bránime sa proti manipulácii a útokom a učíme sa vyjadriť svoj názor.	<ul style="list-style-type: none"> - vie vysvetliť pojem „sebapresadenie“ a pozná jeho význam v medziľudských vzťahoch , - je schopný reflektovať na svojom živote všetky tri formy správania - agresívne, pasívne a asertívne - chápe výhodnosť asertívneho správania pre ozdravenia a jasnosť vzťahov 	Rozhovor Projektové vyučovanie

Pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre			
Osvojiť si pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie.	Vysvetlenie pojmov vzor, model, idol. Pozitívne a negatívne vzory. Pozitívne vzory správania v histórii, literárne vzory, filmoví hrdinovia. Rozvíjať schopnosť mravného úsudku na modeloch správania, ktoré sú prezentované v médiách. Čo je to dobro a zlo v ľudskom živote? Ako sa prejavuje na správaní jednotlivcov a skupín, s akými dôsledkami pre jednotlivca a skupiny?	<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vie vysvetliť pojmy vzor, model, idol, ideál - vie rozlíšiť pozitívne a negatívne vzory - vie uviesť aspoň dva negatívne a dva pozitívne príklady vzorov z histórie a z literatúry i zo svojho okolia , - chápe pojmy vzor, model, idol vo svojom živote - cíti obdiv voči prosociálnym vzorom a chce sa im podobať 	<p>Výklad</p> <p>Diskusia</p> <p>Projekt</p>
Pozitívne vzory v každodennom živote			

<p>Osvojiť si pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie.</p>	<p>Vedíme žiakov k citlivosti na vnímanie ľudí okolo seba, anonymný hrdina. Moje okolie a dobrí ľudia, čo si na nich najviac cením? Ako by som chcel žiť a ako nie, ako kto a prečo? Prečo sa mi nedarí byť taký ako oni? Každý človek je pozvaný k naplneniu svojho života dobrom originálnym spôsobom. Môžem byť aj ja vzorom pre iných?</p>	<p>-vie vymenovať vlastnosti ľudí, ktorí môžu byť pozitívnym vzorom a vie aspoň dvoch takýchto ľudí identifikovať vo svojom okolí , - chápe dôležitosť prítomnosti prosociálnych vzorov vo svojom živote - sám sa identifikuje s niektorými vlastnosťami svojich vzorov</p>	<p>Rozhovor Zážitkové vyučovanie</p>
<p>Prosociálne správanie</p>			

<p>Osvojiť si pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie</p>	<p>Komponenty prosociálneho správania: - správanie v prospech druhého, správanie bez očakávania protislužby, alebo vonkajšej odmeny, správanie podporujúce reciprocitu, správanie, ktoré nenaruší identitu osoby, ktorá sa správa prosociálne. Druhy prosociálneho správania: pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie a vie vysvetliť pojem prosociálne správanie (prejavené dobro vo vzťahu k inému človeku bez očakávania aktuálnej odmeny) - vie vymenovať niektoré druhy prosociálneho správania , - z vlastnej skúsenosti si uvedomuje, čo je to nezištnosť pri konaní dobra - tešia ho rôzne druhy prijatého i vykonaného prosociálneho správania 	<p>Rozhovor Dramatizácia</p>
--	--	--	----------------------------------

7. ročník

7. ročník

(1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

Rozvíjajúce ciele a spôsobilosti	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy a formy
Objavenie vlastnej jedinečnosti a identity			
Osvojovanie si základných postoje, ktoré podmieňujú kultivované dospievanie. Učenie sa poznávať sám seba, objavovať svoju identitu, rozvíjať sebaoceňovanie	<p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> - vie vysvetliť význam poznania silných a slabých stránok osobnosti - veľkosť a dôstojnosť ľudskej osoby, úcta k človeku. - Poznávanie svojich silných a slabých stránok, pozitívne a negatívne vlastnosti. - Zdravé sebavedomie. - Prijatie samého seba aj so svojimi nedostatkami 	<p>Žiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznaním svojich silných a slabých stránok svojej osobnosti vytvára priestor pre seba prijatie a rozvoj intrapersonálnej komunikácie - v komunikácii i vo vzťahoch prejavuje sebaúctu - vie vyjadriť svoje myšlienky, formuluje ich ako svoj názor 	Didaktické hry Rozhovor

Byť sám sebou, vedieť obhájiť svoje práva a názory			
<p>Učenie sa obhájiť svoje práva a názory</p> <p>Vedieť sa presadiť a obhájiť v rôznych situáciách: opýtať sa prečo, vedieť odmietnuť, vysloviť sťažnosť, vysvetliť svoje názory, požiadať o láskavosť, vysloviť návrh, čeliť manipulácii a tlaku skupiny,</p>	<p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> - vie vysvetliť uplatnenie pojmu asertivita v každodennosti - vie vysvetliť pojem manipulácia 	<p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> - chápe proces sebaakceptácie - rozumie manipulatívnym spôsobom v správaní svojom i v správaní iných - pozná svoje právo na odmietnutie nevhodnej ponuky a pozná zásady jej 	<p>Diskusia</p> <p>Zážitkové vyučovanie</p>

alternatívne spôsoby riešenia konfliktov, asertivita a asertívne práva		uplatnenia - obhajuje svoje legitímne práva - svoje názory doloží argumentáciou - rozlišuje manipulatívne správanie iných i seba a odmieta ho - v komunikácii uplatňuje prvky asertívnych techník (vedieť povedať nie)	
Prosociálnosť ako zložka vlastnej identity			
Osvojiť si pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie. Nový vzťah k druhým: nezávislosť a rešpektovanie. Rozvíjanie vlastnej identity v interakcii s druhými. Slobodné prijatie záväzkov a vernosť k nim ako predpoklad zrelosti (napr. prijímanie úloh v rodine, v žiackom kolektíve, v	Žiak - vie vysvetliť slová: nezávislosť a rešpektovanie, ponúkanie a prijímanie slobody, zodpovednosť - pozná zásady prosociálneho správania - vie pomenovať možnosti prosociálneho správania vo vlastnej rodine	Žiak - chápe, že zodpovedná sloboda ho vedie k dobru pre iných i pre seba - chápe pojmy zodpovednosť a vernosť - v správaní badať posun k prosociálnosti - je verný zásadám prosociálnosti - postupne preberá zodpovednosť za svoje rozhodnutia	Dramatizácia Rozhovor Zážitkové učenie

záujmových skupinách...).			
Etické aspekty vzťahu k vlastnej rodine			
<p>Poznávanie svojich práv a povinností v rodine, učenie sa kultivovane prejavíť svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg.</p> <p>Hlbšie poznanie vlastnej rodiny (ako poznám svoju matku, svojho otca, súrodencov...).</p> <p>Uplatňovanie sociálnych zručností v rámci rodiny (byť empatickým, otvorene a citlivo komunikovať, byť asertívnym...).</p>	<p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> - vie pomenovať možnosti prosociálneho správania vo vlastnej rodine 	<p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvedomuje si svoje práva a povinnosti v rodine a snaží sa chápať ich význam - túži prispieť svojím dielom do dobrého fungovania vlastnej rodiny - prejavuje snahu vychádzať dobre s členmi vlastnej rodiny - v rodine uplatňuje základné komunikačné zručnosti, požiadať o láskavosť, o odpustenie, vedieť vysloviť návrh - v rodinnom prostredí vie použiť pozitívne hodnotenie, empatiu a tvorivosť v prosociálnom správaní – prejavuje spoluúčasť na rodinnom živote 	<p>Práca v skupinách</p> <p>Fixačná metóda</p>

<p>Zdravá a nezdravá kritickosť. Reflexia nad vlastnou kritickosťou v rodine. Pochopenie rodičov a súrodencov, dobré vzťahy v rodine, tolerancia a rešpektovanie autority, vzťahy medzi súrodencami. Rešpektovanie pravidiel hry (práva a povinnosti) v rodine</p>		<p>- je schopný reflektovať vlastné pôsobenie v rodine</p>	
<p>Etické aspekty integrovania sexuálnej zrelosti do kontextu osobnosti</p>			
<p>Spoznávanie svojej sexuálnej identity, chápanie pozitívnych hodnôt priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, uvedomovanie si rizík, spojených s predčasným sexuálnym životom. Rozvíjanie sexuálnej identity. Vzťahy medzi chlapcami a dievčatami. Priateľstvo a láska. Utváranie</p>	<p>- vie čo je to počatie a prenatálny život človeka - vie vysvetliť dôvody pre odloženie prvého sexuálneho styku do psychosociálnej zrelosti - vie vysvetliť príčiny a dôsledky predčasného sexu - vie čo sú to pohlavné choroby a AIDS</p>	<p>Žiak - sexualitu vníma ako veľkú hodnotu - vníma a stotožňuje sa so svojou sexuálnou identitou - chápe pozitívne hodnoty, ako priateľstvo, láska, manželstvo a rodina - uvedomuje si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom - túži po hlbokom vzťahu založenom na úcte a vzájomnej láske</p>	<p>Výklad Diskusia Rozhovor</p>

<p>predstáv o budúcom partnerovi. "Zázrak života" - počatie a prenatálny život ľudského plodu.</p> <p>Rozpor medzi pohlavnou a psychosociálnou zrelosťou. Predčasný sexuálny styk, jeho príčiny a dôsledky.</p> <p>Pohlavné choroby a AIDS. Následky odtrhnutia sexu od osobného vzťahu a zodpovednosti.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - o otázkach sexuality hovorí úctivo - neznáme oblasti si ujasňuje dialógom s rodičmi, alebo učiteľom, - vo vzťahu k inému pohlaviu je pozorný a vnímavý 	
<p>Vzťah k chorým, starým, postihnutým, mentálne alebo morálne narušeným ľuďom</p>			

<p>Rozvíjanie pozitívneho postoja k postihnutým, chorým a iným skupinám obyvateľstva, ktoré potrebujú pomoc a porozumenie.</p> <p>Rozvoj empatie, komunikácie s vyššie spomínanými ľuďmi</p> <p>Ochota chápať ich potreby, ale aj vidieť ich možnosti a bohatstvo, ktoré môžu odovzdať ostatným.</p> <p>Tolerancia, rešpektovanie odlišností, generačné rozdiely</p>	<p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> vie vymenovať obmedzenia a prednosti chorých a osôb so špecifickými potrebami vie zdôvodniť potrebu i špecifiká komunikácie s osobami so špecifickými potrebami 	<p>Žiak</p> <ul style="list-style-type: none"> uvedomuje si ťažkosti, ktoré prežívajú starí a chorí ľudia a túži im pomôcť v kontakte so starými, chorými a s osobami so špecifickými potrebami prejavuje prvky tvorivej prosociálnosti 	<p>Rozhovor Dramatizácia</p>
--	--	--	----------------------------------

8. ročník

8. ročník (1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

Rozvíjajúce ciele a spôsobilosti	Obsahový štandard	Výkonný štandard	Metódy a formy práce
Zdroje etického poznania ľudstva			
1.1. Etika – mravné hodnoty a normy 1.2 Pozitívne vzory 1.3 Škodlivosť fajčenia, drog, závislosti 1.4 Poznaj sám seba „Cisár alebo otrok“ 1.5 Náboženstvá 1.6 Kresťanstvo a jeho etické poslanstvo 1.7 Etické normy svetových náboženstiev 1.8 Sekty	- žiak vie vysvetliť, čo je to mravná hodnota a mravná norma - pozná základné zdroje etického poznania ľudstva - pozná svetové náboženstvá a ich základné pravidlá a etické poslanstvá - vie čo spôsobuje závislosti v živote človeka - pozná škodlivosť závislosti od fajčenia, alkoholu, automatov, internetu, siekt a skupín orientovaných na rasovú neznášanlivosť	- chápe význam svedomia vo svojom živote - prejavuje rozhodnutie pre dobro ako postoj - uvedomuje si množstvo ponúk na závislosť - reflektuje mieru vlastnej slobody od rôznych závislostí - na ponuky k rôznym druhom závislosti odpovedá „nie“ - je schopný posúdiť mieru pri rôznych ponukách zábavy	prezentovanie vyhladaných informácií, práca s IKT, tvorba prezentácie,
Život, telesné a duševné zdravie ako etická hodnota			
2.1 Ochrana života 2.2 Starostlivosť o zdravie 2.3 Základy duševnej hygieny 2.4 Problémy lekárskej etiky /eutanázia, génová manipulácia/	- žiak vie vysvetliť termín zdravie a starostlivosť o zdravie - vie zdôvodniť tvrdenie, že zdravie je etická hodnota - vie popísať základy duševnej	- chápe, čo v sebe zahŕňa ochrana života a starostlivosť o zdravie - chráni zdravie svoje i zdravie iných (oblečenie, jedlo, odpočinok, pohyb, stop drogám)	Didaktické hry Prezentácia Rozhovor

	<p>hygieny</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozná a vie diskutovať o niektorých problémoch lekárskej etiky 	<ul style="list-style-type: none"> - vo svojom živote uplatňuje zásady zdravého životného štýlu 	
Etické aspekty manželstva			
<p>3.1 Film „Láska je láska“</p> <p>3.2 Sebaovládanie ako podmienka zdravého sexuálneho života</p> <p>3.3 Priateľstvo, zamilovanosť</p> <p>3.4 Známosť, manželstvo</p> <p>3.5 Umelé prerušenie tehotenstva a možné následky</p> <p>3.6 Plánované rodičovstvo</p> <p>3.7 Poruchy sexuálnej orientácie, sexuálne trestné činy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - žiak vie vysvetliť dôvody pre odklad prvého sexuálneho styku do psychosociálnej zrelosti - vie čo je to počatie a prenatálny vývoj človeka - vie vysvetliť príčiny a dôsledky predčasného sexuálneho života - vie čo sú pohlavné choroby - pozná možné následky umelého prerušenia tehotenstva, - vie vymenovať a objasniť poruchy sexuálnej orientácie 	<ul style="list-style-type: none"> - sexualitu vníma ako veľkú hodnotu - vníma a stotožňuje sa so svojou sexuálnou identitou - chápe pozitívne hodnoty ako priateľstvo, láska, manželstvo a rodina - uvedomuje si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom - túži po hlbokom vzťahu založenom na vzájomnej láske a dôvere - neznáme oblasti v sexuálnych otázkach si ujasňuje dialógom s rodičmi alebo učiteľom - vo vzťahu k inému pohlaviu je pozorný a vnímavý 	<p>Rozhovor</p> <p>Diskusia</p> <p>projekt</p> <p>prezentácia projektu</p>
Ekonomické hodnoty a etika			
<p>4.1 Čo znamenajú pre mňa peniaze?</p> <p>4.2 Ekonomické cnosti</p> <p>4.3 Čo za peniaze nekúpim?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - žiak vie rozoznať a vysvetliť inštrumentálnosť a cieľovosť hodnoty peňazí - rozumie a vie vysvetliť pojmy 	<ul style="list-style-type: none"> - chápe základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami - pozná ciele a úlohy reklami 	<p>výklad,</p> <p>zážitkové učenie</p> <p>Dramatizácia</p> <p>práca s IKT</p>

4.4 Solidarita, pomoc sociálne slabším 4.5 Poctivosť, ochrana spotrebiteľa	materializmus a konzumizmus - vie vymenovať ekonomické cnosti - vie vysvetliť pojem solidarita a uviesť príklady na pomoc sociálne slabším - vie čo je ochrana spotrebiteľa	- v materiálnej oblasti je rozvážny, nemá veľké nároky - nepodlieha manipulácii reklamami a nedožaduje sa nadbytku ako nevyhnutnosti - prejavuje solidaritu a pomoc	
Dobré meno a pravda ako etická hodnota			
5.1 Poznanie a pravda ako etická hodnota 5.2 Pravda a lož 5.3 Tajomstvo 5.4 Česť, dobré meno, ublíženie na cti	- žiak pozná zásady narábania s pravdou - vie vysvetliť pojmy dobré meno, česť, ublíženie na cti - rozoznáva rozdiel medzi pravdou a polopравdou - vie vysvetliť čo je tajomstvo a právo na ochranu zvereného tajomstva - vie definovať ohováranie a osočovanie	- chápe etické problémy súvisiace s pravdou a dobrým menom - uvedomuje si hodnotu pravdy, cti a dobrého mena - v komunikácii svoje tvrdenia podkladá argumentmi a prijíma argumentáciu iných - nevstupuje bezhlavo do argumentácie iných, neohovára a neosočuje	Diskusia, výklad, vyhľadávanie informácií v časopisoch,
Tvorivosť v medziľudských vzťahoch			
6.1 Dobré vzťahy v škole, v práci 6.2 Pravidlá pre dobré vzťahy 6.3 Národné uvedomenie, demokratické občianstvo	- žiak vie vysvetliť aké má miesto tvorivosť v medziľudských vzťahoch - vie vymenovať znaky tvorivého človeka - vie vymenovať pravidlá na dobré vzťahy v škole, medzi národmi	- rozumie, že tvorivosť je potrebná nielen pre vedu a umenie ale aj pre vytváranie medziľudských vzťahoch - pri robení dobra je iniciatívny a tvorivý - vie si vážiť dobro poskytnuté iným človekom	Diskusia Tvorivé riešenie životných situácií, Zážitkové učenie

9. ročník

9. ročník (1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

Prehľad tematických celkov a ich obsahu

Rozvíjajúce ciele a spôsobilosti	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy a formy
Prehľbovanie komunikačných zručností			
Žiak si osvojí základné postoje, ktoré súvisia s voľbou uplatňovať vo svojom živote asertivitu, prosociálne správanie, prijímanie kritiky a vyslovenia komplimentu.	<ul style="list-style-type: none"> - vie, aké má miesto asertivita v prosociálnom správaní - pozná zásady prijímania a vyslovenia komplimentu, prijímania oprávnenej i neoprávnenej kritiky 	<ul style="list-style-type: none"> - vie, aké má miesto asertivita v prosociálnom správaní - pozná zásady prijímania a vyslovenia komplimentu, prijímania oprávnenej i neoprávnenej kritiky 	Rozhovor Zážitkové učenie Dramatizácia Diskusia
Zdravý životný štýl			
Osvojovanie si pozitívnych postojov vo vzťahu k svojmu zdraviu a životnému štýlu.. Prejavovanie si vzájomnosť náklonnosti u osôb opačného pohlavia.	<ul style="list-style-type: none"> - poukáže na zhodné hodnoty ľudské a náboženské. - pozná zásady, ktoré sa súvisia so zdravým životným štýlom a vie ich vysvetliť vie popísať význam studu a intimity v prejavoch náklonnosti medzi chlapcom a dievčaťom 	vo svojom živote uplatňuje zásady zdravého životného štýlu - má svoje koníčky a vie o nich so záujmom hovoriť - chápe dôležitosť zdravého životného štýlu aj vo svojom živote	Rozhovor Dramatizácia Tvorba prezentácie

Závislosti			
<p>Osvojenie si poznatkov o závislostiach, ktoré na nich číhajú a negatívne vplyvy na život žiakov.</p> <p>Vie rozlíšiť medzi pravdou a klamstvom.</p> <p>Osvojenie si základných etických hodnôt súvisiacich so čťou a pravdou, dobrým menom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vie, čo spôsobuje závislosti v živote mladého človeka - pozná škodlivosť závislosti od fajčenia, alkoholu, omamných látok, hracích automatov, televízie, internetu, sexu, siekt, skupín orientovaných na rasovú neznášanlivosť - dokáže poukázať na krásu života bez drog. - komunikovať pravdivo a otvorene, ale taktne - pozná zásady narábania s pravdou 	<p>na ponuky k neviazanej zábave alebo iným druhom závislostí</p> <p>odpovedá – „nie“</p> <ul style="list-style-type: none"> - je schopný posúdiť mieru pri rôznych ponukách zábavy - akákoľvek neznášanlivosť voči osobám alebo skupinám osôb je mu cudzia - rozumie pojmom materializmus a konzumizmus. - chápe etické problémy súvisiace s pravdou a dobrým menom. 	<p>Diskusia</p> <p>Didaktické hry</p> <p>Rozhovor</p>
Masmediálne vplyvy			
<p>Osvojenie si základných hodnôt, ktoré môžu masmédiá priniesť, ale aj uvedomenie si negatívneho vplyvy masmédií na jeho život.</p> <p>Správne a vhodné využívanie voľného času na zábavu s použitím masmédií, ale aj bez nich.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vie vymenovať pozitíva i negatíva masmédií hlavne televízie a internetu - uvedomuje si množstvo ponúk na závislosť - reflektuje mieru vlastnej slobody od rôznych závislostí - túži zostať slobodným - voľný čas využíva vyvážené na zábavu, na pomoc, na prehľbovanie vzťahov, na svoje záujmy. 	<ul style="list-style-type: none"> - je schopný si vyberať televízne programy - je pripravený vyhodnotiť etické prvky filmu, alebo vysielania (vhodného pre svoju vekovú kategóriu) - vo virtuálnej realite hľadá to, čo podporuje jeho zdravý životný štýl - voľný čas využíva vyvážené na zábavu, na pomoc, na prehľbovanie vzťahov, na svoje záujmy. 	<p>Rozhovor</p> <p>Diskusia</p> <p>práca s IKT</p> <p>Tvorba prezentácie</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - vie, čo spôsobuje závislosti v živote mladého človeka. - prosociálne vzory v masmédiách, kritické hodnotenie videoprodukcie a televíznych programov, analýza filmu, výchova kritického diváka, možnosti pozitívneho ovplyvňovania televíziou. 	<ul style="list-style-type: none"> - uvedomuje si množstvo ponúk na závislosť. - reflektuje mieru vlastnej slobody od rôznych závislostí. - na ponuky k neviazanej zábave alebo iným druhom závislostí odpovedá – „nie“. 	
--	--	---	--

5. Prierezové tematiky ENV, OSR, OŽZ

OSR - osobnostný a sociálny rozvoj (rešpektovať názor iného človeka, poznať svoje silné a slabé stránky, pracovať na rozvoji svojej osobnosti rozvíjaním jednotlivých kľúčových kompetencií)

ENV - environmentálna výchova

MDV – mediálna výchova

DVA - dopravná výchova

MUV – multikultúrna výchova

OZO - ochrana života a zdravia

6. Prepojenie s inými predmetmi: náboženská výchova, občianska výchova/náuka, výtvarná výchova, výchova umením, hudobná výchova, dejepis, slovenský jazyk a literatúra, geografia

7. Metódy a formy práce

- rozhovor, diskusia, didaktické hry, dramatizácia, beseda, projekt, výklad, zážitkové učenie, tvorivé riešenie životných situácií, práca s IKT, vyhľadávanie informácií v časopisoch, projektové vyučovanie, tvorba prezentácie, prezentovanie vyhľadaných informácií,

8. Učebné zdroje: Etická výchova, R.R.Olivar – Ministerstvo školstva SR odporúča pre vyučovanie predmetu etická výchova na základných školách pod číslom 902/1992-21.

Metodický materiál k predmetu etická výchova – L.Lencz – O.Krížová, Metodické centrum Bratislava, 1997.

Metodický materiál III. k predmetu etická výchova – L.Lencz – E.Ivanová, Metodické centrum, Bratislava 1995.

9. Hodnotenie predmetu: Hodnotenie podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov.